

A MAGYAR KIR. ORSZÁGOS MINTARAJZISKOLA ÉS RAJZTANÁRKÉPZŐINTÉZET KIÁLLÍTÁSA

az 1893/94. iskolaév végén.

Boldogemlékezetű közoktatási miniszterünk Eötvös József báró «utolsó éveiben élénken érezte hiányát egy oly szakiskolának, melyben az országnak művészetre termett ifjusága alapos előkészületet szerezhessen ; ... mely a nyilvános rajzoktatásunk régesrégóta elhanyagolt ügyén lendítve, hovatovább a közizlésnek ébresztője legyen.» (Keleti G.)

A műiskola terve megis valósult, mert Pauler Tivadar dr., Eötvös József br. hivatalbeli utódja megalapította és így ezen felső intézet az 1871. évi október havában tényleg megnyitott; először bérházban, később pedig az 1876. évben saját a célnak megfelelő izléses stílű palotába költözött néhai Trefort Ágoston lánglelkű miniszterünk jóakaratából.

E történeti vázlatból kitűnik, hogy a rajztanárképzőintézet épen a millenium-esztendejére (1896-ra) éri meg fenállásának 25. évét. Az 1893/94. évi kiállítás tehát immár hű képét adta a sikernek, melyet a műiskola negyedszázados fenállása után felmutatni képes.

Lássuk az eredményt és vonjuk le belőle a tanulságot: Megfelelt-e a várakozásnak és ha igen, ezután mire van szüksége, hogy lépésről-lépésre haladva a közoktatás keretében elérhesse nemes célját?

A tanítás terve szerint a következő szakok voltak a műiskola kiállításán képviselve:

- I. Alak-rajz és festés (Figuralis).
- II. Ékítményes rajz és festés (Ornamentika).
- III. Műépítés.
- IV. Szobrászat.
- V. Geometria.
- VI. Festészeti bonczalaktan.

I. Az alak-rajz és festés kezdődik a domború gipszfej árnyékolt rajzával színes papiroson fehér- és fekete krétával, valamint szénnel; ugyancsak a fej domború mintáról olajfestékekkel festve szürkén. Rajzolás egész alakról, az antik művészet gipszmásolatai után, szintén úgy, mint a fej domború mintája lesz kidolgozva. Természet után rajzolt fej színes papiroson; színes festés olaj festékekkel követi az előbbieket, míg nem végül az alakrajzolás, egész élő alakról fejezi be a fokozatos, rendszeres oktatást.

II. Az ékítményes rajz és festés kezdődik domború mintáról árnyékolással, czeruzával, vagy vízfestékekkel (egy szín) fehér papiroson.

Különféle stílusokhoz tartozó egysíkban fekvő elemek rajzolása, festése és ugyanilyen elemekből önálló tervezés; műtárgyak másolása a művészi ipar különböző ágaiból és ugyanilyen műtárgyak önálló tervezése; műhelyrajzok (eredeti nagyságban) elkészítése.

Ugyan e helyen említendő a műiskola vízfestése élő virágok és egyéb tárgyak után (kulács, üveg, szövet stb.).

III. A műépítés felöleli a műépítés stílusait azok elemeinek rajzolásától kezdve, a műépítés köréből vett jeles példányok nyomán elkészített rajzokig.

Ezen három szakot nyomon kíséri az elméleti oktatás, a mint az a rajztanárképzőintézet tanításianyagából kitűnik.

IV. A szobrászat felöleli a rajztanárképzőintézetben, az onnan kilepő és képesített tanerők munkálatait: a domború ékítményes- és lap minták, valamint az emberi test egyes részeit ábrázoló gipszminták után való mintázást.

V. A geometriából és

VI. a festészeti bonczalakтанból bemutatott rajzok meggyőztek minden szakembert azok helyes, alapos, kimerítő oktatásáról.

VII. A nemzeti irodalomtörténet;

VIII. a műtörténelem és

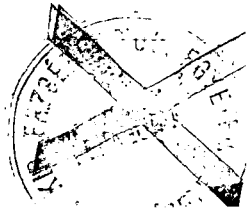
IX. a nevelés- és oktatásban szakcsoportjai azok, a melyek még a rajztanárképzőintézet tanításianyagához tartoznak és arról tanuskodnak, hogy ez a helyes irány, melyet az intézet kitűzött magának, mert a gyakorlati követelményeknek felel meg, midőn oktatása körében az oly tárgyakra helyezi a fősúlyt, melyek ismerete a jelölt élethivatásának feladata leendő úgy a közép-, polgári- és szakiskolákban.

Ezen 1893/94. évi kiállítás bizonyosság arra, hogy a rajztanárképzőintézet csendes, zajtalan munkálkodásával a közelgő 25 év zárókövénél lelki nyugalommal tekinthet vissza multjára, mert hatott, alkotott és gyarapított.

Itt azonban nem állhat meg; nem is fog megállani; mert az ékítményes rajz- és festés, valamint az építészet oktatása körül a fejlesztés munkája vár még reá.

Igy az ornamentikai szaknak keretében igen üdvös lenne a lyoni *École National des Beaux-Arts* virágokat és egyéb tárgyakat (kitömött madarak, csigák, eleven halak stb.) festő osztálya után indulva, a természet után festett dolgokat stilizálni és a különféle stílusok (p. o. a japáni) behatásának engedve, a jelöltekkel nemcsak az önálló tervezést, hanem egyuttal a stílus fejlődését, átalakulását gyakorlatilag is megismertetni.

A műépítés oktatásának is javára válnék a nürnbergi *Kunstgewerbeschule* építészeti osztályában gyakorolt következő módszert

alkalmazni. Természet után (nálunk Budapesten alig van alkalom rá), avagy műépítési alkotások jó fényképfelvételei nyomán vázlatokat készíteni. P. o. a nürnbergi *Kunstgewerbschule* építészeti tantermében keretekben kivannak függesztve Olaszország műépítésének remekei, melyeket a tanár előzetes felvilágosító szavai után a jelölt vázlatosan lerajzol.

Ugyancsak az egyes stílusokat jellemző oszlopfők nagy eredeti gipszmintái az építészeti tanteremben láthatók, melyeket a jelöltek tanulmányozhatnak, s így a tárgyat könnyebben megértik.

A rajztanárképzőintézet e belső fejlesztésén kívül, igen hasznos lenne a közelgő millenium ünnepét, (mely a legkedvezőbb alkalom) felhasználni arra, hogy a vidékről Budapestre sereglő rajztanárok országos kongresszust tartsanak.

A kongresszus tárgya az előre szerkesztett vitaanyag (javaslat) alapján a többek közt a következő lehetne:

1. A szabadkézi-, ékítményes- és geometriai rajztanítás anyagának megállapítása a jelen viszonyokhoz szabva a közép-, polgári-, szak- és elemi iskolákban.

2. A követendő módszer alapos megvitatása, melynek keretén belül tér engedtetnék az egyéni felfogásnak, hogy így a tovább fejlesztésnek, az ember tökéletes felé való törekvésének tér maradjon.

3. A használt és a még használandó tanszereknek, (melyek a tanítás segítő eszközei) jó és rossz oldalainak kimutatása.

4. A tanítási órák leghelyesebb csoportosítása és azok számának legalább is a többi szakokat tanítók heti óraszámra való leszállítása.

5. A közoktatásügyi tanácsban, valamint egyéb helyen tartani szokott szaktanácskozásoknál a rajzszakot képviselő tanférfiu behívása, a ki az oktatás különféle fokán álló iskolák dolgában tájékozott.

Mindez összefoglalva a közoktatási miniszternek kegyes figyelembevétel céljából emlékirat alakjában benyújtatnék.

Azután, a mit már tovább elodázni nem lehet: a rajztanárképzőintézet tervbe vett kibővítése; mert a helyiségek szűk volta s az új viszonyok folytán immár célszerűtlenné vált állapotuk úgy annyira, hogy a figurális festésnél természet után lehetetlen a munka, mert a palotakörül felépült paloták vízfényükkel zavarják, sőt mi több, majdnem lehetlenné teszik a festést.

Ime itt a kínálkozó alkalom, hogy oktatásunk vezető férfiainak támogatásával a műiskola «intenzivebb működést, gyakorlatibb felfogást» fejtsen ki, s az elmuló negyedszázad sikerei után ítélve, közoktatásunk körében dicsőségesen megállhassa helyét a rajztanárképzőintézet a késő jövőben is.

SIMKÓ JÓZSEF.